

ARTISANAL INTELLIGENCE

Gids bij de Pilot Toolkit

v0.6 Release Candidate

Nederlandse editie

Websitepublicatie · 17 augustus 2026

PUBLIC PILOT EDITION · NOT CERTIFICATION

Toolkitstatus. Deze gids hoort bij de v0.6 Release Candidate Pilot Toolkit. De templates ondersteunen afgebakende pilots en validatie; ze creëren geen certificatie, auditassurance of juridische conformiteit. De profielen Basis, Versterkt en Kritiek zijn voorlopig en vereisen empirische kalibratie.

Gebruik de kleinste set templates die een betwistbare lijn bewaart van scope en gevolgen naar bewijs, oordeel en actie.

1. Inhoud van de toolkit

De Pilot Toolkit bestaat uit een afzonderlijk Engels en Nederlands werkboek. Elk werkboek bevat instructies, gecontroleerde lijsten, twintig werktemplates en een formulegestuurd dashboard. De werkboeken zijn bewust compact. Ze zijn geen casemanagementsysteem en mogen bestaande records, bewijsrepositories of risicoregisters niet dupliceren.

De toolkit voert de v0.6-methode uit; de Assurance Manual blijft het leidende methodedocument. Lijkt een template daarmee in strijd, volg dan de Manual en leg het probleem vast als validatiefeedback.

2. Voor de start

Wijs ten minste aan:

- een bestuurlijke sponsor die de scope kan aanvaarden en op materiële resultaten kan handelen;
- een pilotleider die het werk coördineert;
- een beoordelaar of beoordelingsteam met voldoende competentie en functionele onafhankelijkheid voor de gevolgcontext;
- een verantwoordelijke kennisautoriteit met toegang tot relevant materiaal en een mandaat om te betwisten en te escaleren;
- eigenaars voor bewijs, bevindingen en corrigerende acties.

Selecteer één afgebakend object van kennisborging. Leg het beoogde gebruik, boven- en benedenstroomse afhankelijkheden, uitsluitingen en de stopregel vast. De grens is pas adequaat wanneer verdere ontdekking waarschijnlijk geen verandering meer brengt in gevolgprofiel, bewijstoereikendheid, oordeel of vereiste actie. Heropen de grens wanneer een nieuw ontdekte afhankelijkheid een van die elementen kan wijzigen.

3. Aanbevolen volgorde

1. **Charter en scope** - definieer de bestuurlijke vraag, succescriteria, het object, beoogd gebruik, afhankelijkheden, uitsluitingen en de stopregel.
2. **Gevolgen** - kies een voorlopig profiel Basis, Versterkt of Kritiek op basis van potentiële impact, omkeerbaarheid, schaal, duur, rechtsgevolg en concentratie van afhankelijkheden.

3. **Kenniskaart** - identificeer bronkennis, vakkennis en gegenereerde kennis en zoek actief naar ongedocumenteerde afhankelijkheden van mensen, leveranciers, systemen en uitzonderingsroutes.
4. **Bewustzijn** - classificeer elke materiële afhankelijkheid als bekend en onderbouwd; bekend maar onvolledig onderbouwd; of onbekend of ten onrechte verondersteld.
5. **Bewijsplan** - formuleer claims en bepaal minimaal voldoende bewijs. Hergebruik bestaande beheersmaatregelen waar ze dezelfde claim afdekken en tel gecorreleerd bewijs niet als onafhankelijk.
6. **Eigenschapsbeoordeling** - beoordeel Integriteit, Herkomst en ontstaansgeschiedenis, Gezag en bevoegdheid, Begrijpelijkheid en Kennisveerkracht afzonderlijk.
7. **Tegenspraak en toetsing** - verifieer materiële claims door proportionele steekproeven, observatie, interviews, technische controles of reconstructie.
8. **Oordeel en actie** - geef één gecontroleerde formele uitkomst, behoud de vijf eigenschapsposities, leg beperkingen vast en spreek acties af.
9. **Herbeoordeling** - heropen de beoordeling bij materiële verandering, het verstrijken van de geldigheid, tegenbewijs of een mislukte corrigerende actie.

4. Gecontroleerde formele uitkomsten

Gebruik uitsluitend de volgende formulering voor de algemene beoordelingsuitkomst:

- **Voldoende geborgd**
- **Voldoende geborgd met beperkingen**
- **Onvoldoende geborgd**
- **Niet beoordeelbaar**

Een algemene uitkomst vervangt nooit de vijf eigenschapsspecifieke conclusies. Middel een ernstige zwakte niet weg. De meest zwaarwegende onopgeloste eigenschap kan bepalen of reliance passend is.

5. De twintig templates

Nr.	Template	Gebruik
01	Pilotcharter	Bestuurlijke vraag, doel, succescriteria, rollen, data en uitsluitingen.
02	Scopeafbakening	Object, beoogd gebruik, levenscyclus, afhankelijkheden, downstreamgebruik, uitsluitingen en stopregel.
03	Kennis- en procesinventaris	Processen en hun bronkennis, vakkennis en gegenereerde kennis. Classificatie is rolrelatief.
04	Register van kennisrisicofactoren	Veranderingen in mensen, technologie, leveranciers en organisatie die één of meer eigenschappen kunnen raken.
05	Gevolgbeoordeling	Motivering voor het voorlopige profiel Basis, Versterkt of Kritiek.
06	Besluitenregister	Materiële besluiten over scope, methode, module, reliance en aanvaarding.
07	Bewijsregister	Claims specifiek bewijs, verificatie, herkomst, beperkingen en risico op correlatie of gemeenschappelijke bron.

Nr.	Template	Gebruik
08	Artisanal Case File	Een traceerbare steekproef die bronnen, vakredenering, transformaties, bevoegdheid en resultaat verbindt.
09	Kennisborgingsprofiel	De beoordeling op één pagina: object en gebruik; profiel en bewustzijn; vijf eigenschappen; bewijsbasis; reliance-uitkomst en beperkingen; verantwoordelijke autoriteit, geldigheid en actie. Koppelingen bewaren detailmetadata.
10	KCR-checklist	Componenten en verificatiestatus van de kenniscontinuïteitsreserve.
11	Interviewgids	Interviews als bewijsverzameling en tegenspraak, niet als ongedocumenteerde mening.
12	Vakkennis vastleggen	Contextuele redenering, signalen, uitzonderingen en lessen. Dit is een gericht assurancehulpmiddel, geen verplichting om alle impliciete kennis te documenteren.
13	Provenanceregister	Oorsprong, actoren, versies, transformaties, gebruik van AI of automatisering, validatie en bronkoppelingen.
14	Bevoegdhedenmatrix	Wie vaststelt, valideert, gebruik goedkeurt, wijzigt, betwist en escaleert; met verantwoordingsmandaat.
15	Plan voor reconstructietest	Scenario, capaciteitscriterium, kennishersteltijd, alternatieve uitvoerder, toegestane input, resultaat en hertest.
16	Bevindingenlogboek	Bewijsgebonden bevindingen, eigenschap, bewustzijn, gevolg, materialiteit en eigenaar.
17	Plan voor corrigerende acties	Actie, eigenaar, datum, verificatie, resterende onzekerheid en sluitingsbewijs.
18	Managementsamenvatting	Beknopte beslisboodschappen met koppeling naar bewijs en vereiste bestuurlijke actie.
19	Bestuurlijk dashboard	Een kleine set managementindicatoren; geen vervanging voor het bewijsdossier.
20	Pilotevaluatierapport	Bruikbaarheid, meetbaarheid, reproduceerbaarheid, belasting, mislukkingen en aanbevelingen voor methodevalidatie.

6. Optionele assurancemodules

Een geldige lichte beoordeling moet zonder module mogelijk blijven. Overweeg er alleen één wanneer een materiële trigger gespecialiseerde diepgang, herhaalbare automatisering, een standaardenmapping of een andere afgebakende methode vereist.

Leg de modulebeslissing vast in het besluitenregister. Elke gebruikte module vermeldt:

- doel en materiële trigger;
- behandelde assurance-eigenschappen;
- input en methode;
- bewijs of uitvoer;
- beperkingen en geldigheid;
- module-eigenaar, versie, categorie en compatibiliteit met v0.6.

Kernmodules, standaardenmappingmodules en modules van derden mogen menselijke, geautomatiseerde, algoritmische of AI-ondersteunde methoden gebruiken. Het methodetype bepaalt de bewijskracht niet. Organisatie en beoordelaar blijven verantwoordelijk.

Onafhankelijke verificatie is proportioneel wanneer gevolg, onzekerheid, beperkingen of materiële afhankelijkheid dit noodzakelijk maken.

7. Regels voor bewijs en traceerbaarheid

- Vertrek van de claim, niet van het document.
- Behandel bewijs alleen als gelijkwaardig wanneer het dezelfde claim met vergelijkbare relevantie, betrouwbaarheid, actualiteit en dekking adresseert.
- Leg vast of ogenschijnlijk verschillende items een bron, transformatie, reviewer of faalwijze delen.
- Behoud provenance en beperkingen wanneer kennis downstream anders wordt geclassificeerd. Gegenereerde uitvoer kan een operationele bron worden, maar die rolverandering wist de oorsprong niet uit.
- Behandel interviewnotities alleen als bewijs wanneer geïnterviewde, context, vraag, antwoord, bevestiging en beperking zijn vastgelegd.
- Behandel menselijke review van AI-uitvoer alleen als sterk bewijs wanneer de reviewer competentie, toegang, tijd, bevoegdheid en een reëel mandaat tot tegenspraak heeft.
- Bewaar hyperlinks of identifiers naar de echte bewijsrepository; neem geen gevoelige inhoud op in het werkboek tenzij dit is toegestaan.

8. Afronding en kwaliteitscontrole

Controleer vóór afsluiting van een pilot dat:

- scope en stopregel verdedigbaar blijven;
- alle materiële afhankelijkheden en al het tegenbewijs zijn behandeld;
- elke eigenschap een conclusie en motivering heeft;
- de algemene uitkomst de gecontroleerde formulering gebruikt;
- beperkingen en resterende onzekerheid zichtbaar zijn;
- de kennishersteltijd zowel een tijd als een capaciteitscriterium bevat;
- materiële moduletriggers zijn behandeld, ongeacht of een module is gebruikt;
- corrigerende acties eigenaars, data en verificatiemethoden hebben;
- de verantwoordelijke autoriteit het resultaat ondertekent of formeel aanvaardt;
- herbeoordelingstrigger en geldigheidsduur expliciet zijn;
- het pilotevaluatierapport belasting, meningsverschil, mislukking en leren vastlegt, en niet alleen succes.

Het werkboek is een interface naar een bewijsgerichte beoordeling. Een ingevulde spreadsheet zonder betwistbaar bewijs is geen assurance.